

Η ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΘΗΤΕΙΑ ΣΗΜΕΡΑ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ

(Υπό του Ταξχου (Δ) ε.α Κων/νου Μπίμπιζα - Πίνη της 2ας Σειράς Διοικητικών Σ.Ι)

Η στρατιωτική θητεία και η διάρκεια της είναι ένα θέμα που απασχολεί τις αρμόδιες αρχές σε διάφορες χώρες περιλαμβανομένης και της Ελλάδας. Λόγοι εθνικής ασφάλειας, κοινωνικοί, οικονομικοί, τεχνολογικοί και πολιτικοί πιέζουν τις κυβερνήσεις στην επανεξέταση της φύσης του θεσμού και του χρονικού διαστήματος της στρατιωτικής θητείας. Την τελευταία 30ετία μάλιστα, γίνεται πολύς λόγος για τη μείωση της θητείας ή ακόμα και για την κατάργησή της. Διάφοροι μαζικοί κοινωνικοί φορείς διατυπώνουν ερωτήματα για τη χρησιμότητά της σήμερα, δεδομένης της αλματώδους τεχνολογικής εξέλιξης και της ανάγκης ύπαρξης επαγγελματικά εξειδικευμένου προσωπικού, το οποίο απαιτείται για το χειρισμό των μέσων με τα οποία διεξάγεται σήμερα ο πόλεμος.

Τα βασικά ερωτήματα που θέτει η κοινωνία σήμερα και ιδιαίτερα η νεολαία, αναφορικά με το θεσμό αυτό, είναι:

- “Είναι απαραίτητη η θητεία σήμερα τη στιγμή μάλιστα που, όπως έχουν αποδείξει οι τελευταίες συγκρούσεις, η επιτυχής έκβαση του πολέμου δεν εξαρτάται πλέον από τη μάζα του ανθρώπινου δυναμικού που αναμετράται στο πεδίο της μάχης, αλλά από τα σύγχρονα οπλικά συστήματα, τα οποία χειρίζονται εξειδικευμένα επαγγελματικά στελέχη (Αξκοί - Μον. Υπξκοί - ΕΜΘ -ΕΠΥ - ΕΠ.ΟΠ);

- "Μήπως αυτή σήμερα είναι χάσιμο χρόνου;"

Το παρόν άρθρο σκοπεύει να απαντήσει στο ερώτημα, αναλύοντας τα παρακάτω:

α. Ιστορική αναδρομή του θεσμού από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα και ο ρόλος που έπαιξε ο θεσμός στη εδραίωση κρατών.

β. Ποια είναι η πραγματική κατάσταση σε ότι αφορά το θέμα της θητείας στην Ελλάδα, την Τουρκία και την Κύπρο και πώς αυτή συγκρίνεται με τη στρατιωτική υπηρεσία στην Ευρώπη και αλλού;

γ. Το βασικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο θεσμός σήμερα στην Ελλάδα και η αναγκαιότητα διατήρησής του ή όχι.

Πριν την ανάλυση των προαναφερθέντων αντικειμένων, είναι σκόπιμο να δοθεί ο ορισμός της Στρατιωτικής θητείας.

“Στρατιωτική θητεία, είναι το καθορισμένο με νόμο χρονικό διάστημα, κατά το οποίο υποχρεούται κάθε πολίτης να υπηρετήσει στο Στρατό (ΣΞ, ΠΝ, ΠΑ)”.

Ιστορική Αναδρομή του Θεσμού από την Αρχαιότητα μέχρι Σήμερα και ο Ρόλος που Έπαιξε ο Θεσμός στη Εδραίωση των Κρατών.

Το φαινόμενο της στρατιωτικής υπηρεσίας είναι πανάρχαιο και είναι συνυφασμένο με την κατοχή και την άμεση - έμμεση χρήση φονικών και καταστροφικών εργαλείων (οπλισμού) από ομάδες ανθρώπων ή κρατών εναντίον αντιπάλων ή εχθρών, για την προστασία τους από απειλές ή και την προώθηση δικών τους συμφερόντων. Εν κατακλείδι και από τις μελέτες διάφορων κοινωνιολόγων, η ύπαρξη του Στρατού χρονολογείται από τα χρόνια που ο άνθρωπος άρχισε να ζει σε ομάδες και υπήρχε ανάγκη να αμυνθεί εναντίον άλλων ομάδων, που επιβουλεύονταν το ζωτικό χώρο στον οποίο ζούσε και ανέπτυσε τις δραστηριότητές του ή επιθυμούσε την κατάληψη νέων χώρων και την υποταγή σε αυτόν άλλων ομάδων.

Τα πρώτα κράτη που παρουσίασαν στρατιωτική οργάνωση και τα οποία είχαν θεσπίσει κάποιου είδους θητεία, ήταν οι Ασσύριοι (2000 π.Χ) και οι Αιγύπτιοι (1500 π.Χ). Οργανωμένο στρατό με περιστασιακή κλήση υπό τα όπλα ορισμένων πολιτών τους για την επίτευξη συγκεκριμένου αντικειμενικού σκοπού, είχαν και οι διάφορες Ελληνικές πόλεις που συνασπίσθηκαν για την κατάληψη της Τροίας. Η συστηματική όμως οργάνωση του στρατού με τη θέσπιση της θητείας δια νόμου παρουσιάσθηκε στις Ελληνικές πολιτείες και ιδιαίτερα στην Αθήνα και τη Σπάρτη από το 590 π.Χ.

Στην αρχαία Αθήνα κάθε ελεύθερος πολίτης που είχε ηλικία 18 ετών και ήταν εγγεγραμμένος στο “Ληξιαρχικόν Γραμματεῖον” του δήμου του, ήταν υποχρεωμένος να υπηρετήσει στρατιωτική θητεία. Η υποχρέωση αυτή υφίστατο μέχρις ότου συμπληρώσει το 40ο έτος της ηλικίας του. Όσοι είχαν ηλικία κάτω των 20 ετών και άνω των 30 ετών δεν μπορούσαν να υπηρετήσουν εκτός των ορίων της Αττικής. Η συνεχής θητεία ήταν δύο (2) χρόνια και άρχιζε από το 18ο έτος της ηλικίας, μέχρι και τη συμπλήρωση του 20ου. Μετά τη συμπλήρωση του 20ου έτους, τελείωνε και η υποχρέωση των πολιτών για συνεχή στρατιωτική θητεία και αυτοί επέστρεφαν στις οικίες και στα επαγγέλματά τους, υποχρεούμενοι όμως δύο (2) φορές το χρόνο και μέχρι το 40ο έτος, να παρουσιάζονται στα στρατόπεδα για εκπαίδευση στη χρήση των όπλων, ώστε να είναι ανά πάσα στιγμή ετοιμοπόλεμοι. Επίσης εκτός από το στρατό, που τον αποτελούσαν αποκλειστικά Αθηναίοι πολίτες με εκπλήρωση θητείας, υπήρχε και μισθοφορικός στρατός που τον αποτελούσαν διάφοροι κάτοικοι αποικιών. Τα μισθοφορικά στρατιωτικά συγκροτήματα επιτηρούσαν κυρίως τις διάφορες κτήσεις και οσάκις παρουσιάσθηκε η ανάγκη να χρησιμοποιηθούν σε πόλεμο, τις περισσότερες φορές δεν απέδωσαν τα αναμενόμενα αποτελέσματα, ιδιαίτερα όταν υπήρχαν οικονομικά προβλήματα στην Αθήνα και κυρίως όταν ο εχθρός δεν διέθετε πλούτο προς αρπαγή σε περίπτωση νίκης. Τέλος, δεν υπήρξαν και λίγες οι περιπτώσεις που εγκατέλειψαν το πεδίο της μάχης, όταν δωροδοκήθηκαν από τον εχθρό. Βλέπουμε λοιπόν ότι στην αρχαία Αθήνα καθιερώθηκε με νόμο, όχι μόνο η υποχρεωτική θητεία αλλά και η εφεδρική, τόσο σε επίπεδο περιοδικής παρουσίας για υπενθύμιση τακτικών πολέμου και

χρήσης όπλων, όσο και σε επίπεδο οργανωμένης επιστράτευσης, οσάκις παρίστατο ανάγκη για την αντιμετώπιση του εχθρού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η επιστράτευση που πραγματοποιήθηκε για την αντιμετώπιση των Περσών στο Μαραθώνα, και τη Σαλαμίνα (480 π.Χ.). Επίσης η γενική επιστράτευση που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα, στα πλαίσια του Πελοποννησιακού πολέμου και ο μνημειώδης λόγος του Περικλή (Επιτάφιος) για τους πολίτες που επιστρατεύθηκαν και έπεσαν για να υπερασπισθούν την Αθήνα από τους Σπαρτιάτες.

Στην αρχαία Σπάρτη κάθε πολίτης, εκτός των δούλων οι οποίοι και αυτοί επικουρούσαν το στράτευμα σε βοηθητικές εργασίες, είχε υποχρέωση στρατιωτικής θητείας. Η στρατιωτική θητεία στη Σπάρτη είχε τελείως διαφορετική μορφή απ' αυτήν της Αθήνας, επειδή δεν υπήρχαν όρια ηλικίας υποχρεωτικής και εφεδρικής θητείας. Όλοι οι άρρενες Σπαρτιάτες είχαν την υποχρέωση στρατιωτικής θητείας, από την εφηβεία τους μέχρι το 40ο έτος της ηλικίας τους, ηλικία που δεν επέτρεπε την χρησιμοποίησή τους στη μάχη. Βασικά το κράτος της Σπάρτης ήταν καθαρά στρατιωτικό και η πόλη αποτελούσε ένα διαρκές στρατόπεδο με πλήρη συμμετοχή του άρρενος πληθυσμού. Οι άρρενες ανατρέφονταν από τις μητέρες τους μέχρι το 7ο έτος της ηλικίας τους. Μετά το 7ο έτος ο Σπαρτιάτης εισέρχεται στη ζωή του στρατώνα. Κατατάσσεται σε "Βουές" (αγέλες), κάτω από την αυστηρή επίβλεψη των παιδονόμων. Από μικρός εθίζεται στη χρήση των όπλων και σε στρατιωτικούς σχηματισμούς. Διδάσκεται τη σκληραγωγία, τη λιτότητα, το σεβασμό στους πρεσβύτερους, την εμπέδωση της πειθαρχίας και την ανάπτυξη του συναισθήματος τιμής και φιλοπατρίας. Μόλις συμπλήρωνε το 18ο έτος και μετά από μία σκληρή δοκιμασία μαστίγωσης, έμπαινε πλέον στις τάξεις του τακτικού στρατεύματος, στο οποίο παρέμενε μέχρι τη συμπλήρωση του 40ου έτους. Μπορούσε να παντρευτεί, βλέποντας τη σύζυγο του και τα παιδιά του εβδομαδιαία, αλλά δεν ασκούσε άλλο επάγγελμα για να ζήσει, πλην αυτού του στρατιώτη. Η πολιτεία της Σπάρτης παρείχε σ' αυτόν και την οικογένειά του όλα τα απαραίτητα προς το ζην, ώστε αυτός να είναι απασχολημένος μόνο στα στρατιωτικά του καθήκοντα. Τις λοιπές εργασίες οικονομικής φύσης (καλλιέργειες κ.λ.π) είχαν αποκλειστικά οι "περίοικοι" και οι δούλοι. Από τα παραπάνω βλέπουμε, ότι στην αρχαία Σπάρτη υπήρχε καθαρά στρατιωτικό σύστημα διοίκησης και ότι δεν υπήρχε εφεδρική θητεία, μιας που όλη η ζωή του Σπαρτιάτη ήταν μέσα στο στρατώνα.

Ο Φίλιππος της Μακεδονίας, πατέρας του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ήταν ο κύριος οργανωτής του στρατού των Μακεδόνων, ο οποίος δημιούργησε την τελειότερη στρατιωτική μηχανή του αρχαίου κόσμου. Καθιέρωσε την υποχρεωτική στράτευση στα πρότυπα της αρχαίας Αθήνας και Θήβας, επειδή το στρατιωτικό του πρότυπο ήταν ο στρατηγός της Θήβας και κύριος αντίπαλός του, Επαμεινώνδας. Ο υιός του Μέγας Αλέξανδρος, συνέχισε την τακτική του πατέρα του με τη διαφορά όμως ότι προέβη σε υποχρεωτική στράτευση και πολιτών άλλων ελληνικών πόλεων που είχε κατακτήσει, αφού πρώτα τους προσεταιρίστηκε λέγοντας ότι είχαν καθήκον να πολεμήσουν τον αιώνιο τότε εχθρό της Ελλάδος, τους Πέρσες.

Αργότερα στρατολογούσε πολίτες των λαών που κατακτούσε, θέλοντας να τους εντάξει στον ελληνικό τρόπο ζωής.

Ο Ρωμαϊκός στρατός αναδείχθηκε το ίδιο ισχυρός με το στρατό των Μακεδόνων. Στηριζόταν κυρίως στη μεσαία τάξη, στους μικροκτηματίες γεωργούς της υπαίθρου, τους οποίους η εργασία των αγρών είχε σκληραγωγήσει και είχε κάνει ρωμαλέους. Στο Ρωμαϊκό στρατό υπήρχε με νόμο υποχρεωτική στρατιωτική θητεία. Όλοι οι Ρωμαίοι πολίτες από το 17ο έτος της ηλικίας τους μέχρι και το 40ο ήταν υποχρεωμένοι να υπηρετήσουν στο στρατό, μέχρι το 35ο σαν τακτικοί στρατιώτες και από το 36ο σαν έφεδροι. Από τη στρατιωτική θητεία ήταν απαλλαγμένοι μόνον οι προλετάριοι, δηλαδή όσοι δεν είχαν καθόλου περιουσία, γιατί οι Ρωμαίοι δεν θεωρούσαν καλό στρατιώτη κάποιον που δεν είχε να υπερασπίσει κάτι δικό του (χωράφι, σπίτι). Η απαλλαγή από το στρατό δεν σήμαινε εύνοια της πολιτείας, αλλά κοινωνική ταπεινότητα.

Στις αρχές της ίδρυσης του Βυζαντινού κράτους, ο Μέγας Κωνσταντίνος δεν είχε στρατό θητείας. Ο στρατός του αποτελείτο από μισθοφόρους και έφθανε σε αριθμό τις 500.000. Κατά μήκος των συνόρων εγκατέστησε οικογένειες παλαιμάχων στρατιωτών (Veterani), δίδοντάς τους στρατιωτόπια. Από τις οικογένειες αυτές θα εκκολαφθεί αργότερα η ένδοξη κοινωνία των Ακριτών. Επίσης ειδικά μισθοφορικά σώματα στρατολογημένων βαρβάρων εγκατεστημένα κοντά στα σύνορα, εξασφάλιζαν την αυτοκρατορία από εξωτερικές επιθέσεις. Οι βάρβαροι αυτοί ονομάζονταν "σύμμαχοι" (foederati). Ο πρώτος και μοναδικός αυτοκράτορας που καθιέρωσε στο Βυζάντιο υποχρεωτική θητεία, στα πρότυπα της αρχαίας Αθήνας, ήταν ο Ηράκλειος (622 - 628 μ.Χ.). Μετά τον Ηράκλειο η στρατιωτική θητεία καταργήθηκε και ο στρατός αποτελείτο από μισθοφόρους και οσάκις παρίστατο ανάγκη από εθνοφύλακες. Μάλιστα έγκριτοι ιστορικοί αναφέρουν ότι ένα από τα αίτια της άλωσης της Κωνσταντινούπολης από τους σταυροφόρους και έπειτα από τους Τούρκους, ήταν η μη συνεχής οργάνωση του στρατού με θητεία και η ύπαρξη μεγάλου αριθμού ξένων μισθοφόρων. Τέλος αξίζει να αναφερθεί ότι το Βυζαντινό κράτος, παρά την τεράστια έκτασή του, ουδέποτε είχε δύναμη άνω των 200.000 στρατιωτών. Επί αυτοκράτορα Ηρακλείου, υποχρέωση στράτευσης είχαν όλοι οι Βυζαντινοί ηλικίας 18 - 45 ετών. Απαλλάσσονταν μόνο μερικές επαγγελματικές κατηγορίες (ναυτικοί, διπλωμάτες), οι ιερωμένοι και οι κάτοικοι μερικών μόνο ακριτικών περιοχών.

Μετά το 1400 μ.Χ. στην Ευρώπη, μεγάλες πολιτικές και στρατιωτικές ιδιοφυίες διατύπωσαν απόψεις και εφάρμοσαν την υποχρεωτική θητεία. Παρακάτω αναφέρονται μερικοί από αυτούς:

α. Νικολό Μακιαβέλλι (1469 - 1527 μ.Χ.)

Ο Φλωρεντίνος πολιτικός στο έργο του "Περί Τέχνης του Πολέμου", διατύπωσε την άποψη ότι η πολιτική και η στρατηγική αποτελούν μία ενιαία κυβερνητική δραστηριότητα, πράγμα το οποίο είναι γενικά παραδεκτό

σήμερα. Πέρα όμως από αυτή τη θεμελιώδη σκέψη του, ο Μακιαβέλλι εμβαθύνει στο ρόλο της στρατιωτικής δύναμης και στο έργο του “Λόγοι” καταλήγει στο συμπέρασμα ότι “Το θεμέλιο των κρατών είναι μια καλή στρατιωτική οργάνωση”. Ας δούμε όμως πώς ο Μακιαβέλλι έβλεπε την καλή αυτή στρατιωτική οργάνωση και τι έκανε για να την πραγματοποιήσει, όταν η πατρίδα του η Φλωρεντία βρισκόταν σε μακροχρόνιο πόλεμο με τη γειτονική Πίζα, μεταξύ του 1496 και του 1509. Βλέποντας λοιπόν ο πολιτικός αυτός ότι οι μισθοφόροι είχαν συμφέρον απ' αυτήν την παράταση του πολέμου, σκέφθηκε να οργανώσει με υποχρεωτική στρατολογία μια πολιτοφυλακή, χρησιμοποιώντας το ανθρώπινο δυναμικό της περιοχής της Τοσκάνης. Έτσι, σχηματίστηκε σώμα 2000 ανδρών, το οποίο κατόρθωσε να καταλάβει την Πίζα. Το σχετικό διάταγμα προέβλεπε υποχρεωτική στράτευση των ανδρών μεταξύ 18 και 30 ετών. Αξιοσημείωτο είναι ότι κατά τη στράτευση αυτή εφαρμόστηκε ένα σύστημα κλήρωσης, ώστε να μη διαταραχθεί η δραστηριότητα της ιδιωτικής ζωής και να μην καμφθεί η οικονομία της χώρας. Το σύστημα αυτό της κλήρωσης εφαρμόστηκε μέχρι και την πρώτη 10ετία του 20ου αιώνα σε πολλές χώρες, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα. Αριθμός μελετητών του έργου του Μακιαβέλλι έχει αποφανθεί ότι ο κυβερνήτης αυτός είναι ο προφήτης του νέου είδους πολέμου, που τον διέκρινε τρεις περίπου αιώνες πριν την εμφάνιση της Γαλλικής επανάστασης. Ένα από τα κυριότερα στοιχεία του νέου αυτού είδους πολέμου είναι η υποχρεωτική στρατολογία, που αποτελεί το θεμέλιο της νεώτερης στρατιωτικής οργάνωσης και στρατηγικής.

β. Φρειδερίκος ο Μέγας (1712 -1786).

Ο βασιλιάς της Πρωσίας Φρειδερίκος Β', συγκέντρωνε στο πρόσωπό του όχι μόνο τον άξιο μονάρχη, το διπλωμάτη και τον πολιτικό, αλλά και το μεγάλο στρατηλάτη και ακόμα το θαυμάσιο οργανωτή, τον άνθρωπο των γραμμάτων και τον εμπνευσμένο στρατιωτικό συγγραφέα. Ο Φρειδερίκος ο Μέγας, ακολουθώντας το πνεύμα της εποχής του, προσέλαβε πολυάριθμους μισθοφόρους από άλλες χώρες, γερμανικές και μη, ώστε να διατηρεί πάντοτε ένα άθικτο απόθεμα εγχωρίων δυνάμεων. Το ότι στρατολογούσε μισθοφόρους, δεν μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι δεν είχε θεσπίσει θητεία του Πρωσικού πληθυσμού. Απεναντίας σε κάθε Πρωσικό καντόνιο υπήρχε ένα άριστο σύστημα θητείας και επιστράτευσης, το οποίο ήταν και η κύρια βάση κάθε Πρωσικού παραδοσιακού Συντάγματος.

Στην Ελλάδα το 1821 οι Έλληνες στρατεύθηκαν εθελοντικά για την αποτίναξη του τουρκικού ζυγού. Το 1825 στις ελεύθερες περιοχές, κατόπιν οδηγιών Γερμανών στρατιωτικών φιλελλήνων, καθιερώθηκε μερική υποχρεωτική στράτευση με κλήρωση στα πρότυπα των καντονιών της Πρωσίας (ένας στρατιώτης 18 με 30 ετών από 50 κατοίκους κάθε χωριού). Από το μέτρο αυτό προήλθε ο όρος “κληρωτός”, που μερικές φορές ακούγεται στους Οπλίτες μέχρι και σήμερα.

Ο Καποδίστριας, που θεωρείται ο πρώτος κυβερνήτης που οργάνωσε τις ένοπλες δυνάμεις της Ελλάδος, με νόμο καθιέρωσε την υποχρεωτική στρατιωτική

θητεία. Στα πλαίσια της εκπαίδευσης των Οπλιτών, καθιέρωσε και την εκμάθηση γραφής και ανάγνωσης στους στρατιώτες, επειδή μετά την απελευθέρωση το πλείστο του πληθυσμού ήταν αγράμματο. Μάλιστα στις τάξεις των Μονίμων Υπζκών υπήρχε και η ειδικότητα του “Διδασκάλου”. Μετά τη δολοφονία του μεγάλου αυτού μεταρρυθμιστή και ιδιαίτερα την εποχή της αντιβασιλείας, η θητεία μπορεί να ήταν υποχρεωτική, πλην όμως οι ισχύοντες νόμοι δεν εφαρμόζονταν, εξαιτίας της μη δήλωσης των γεννήσεων αρρένων τέκνων στα οικεία ληξιαρχεία και γενικά της ανοργανωσιάς της Δημόσιας Διοίκησης και ιδιαίτερα της τοπικής αυτοδιοίκησης. Έτσι βλέπουμε αποσπάσματα της Χωροφυλακής να εξορμούν στα χωριά και να στρατολογούν κατοίκους, οι οποίοι δεν είχαν κληθεί λόγω μη δήλωσης της γέννησης τους από τους γονείς τους και οι οποίοι ακολούθως, εκτός της στράτευσής τους, εγγράφονταν για πρώτη φορά στα επίσημα ληξιαρχεία. Αργότερα και μετά την καθιέρωση του Συντάγματος του 1844, εκδόθηκε ειδικός νόμος “Περί Στρατολογίας”, με το οποίον η στράτευση ήταν υποχρεωτική και επιπλέον όριζε λεπτομέρειες, υπό μορφή ασφαλιστικών μέτρων, ώστε να μην υπάρχει τρόπος αποφυγής της.

Στις προηγμένες δυτικές χώρες η στρατιωτική θητεία έχει αντιμετωπισθεί διαφορετικά. Οι ΗΠΑ μέχρι και τον πόλεμο του Βιετνάμ είχαν, με ομοσπονδιακό νόμο, στρατιωτική θητεία. Με τη λήξη του πολέμου του Βιετνάμ και ζώντας ένα κλίμα αντιδράσεων του πληθυσμού τους, εξαιτίας των πολλών απωλειών που είχαν σε έναν πόλεμο ανούσιο, κατήργησαν τη θητεία και οι ένοπλες δυνάμεις τους έγιναν καθαρά επαγγελματικές. Ομοσπονδιακός νόμος και σήμερα προνοεί την επαναφορά της θητείας, εάν κινδυνεύουν από ξένη επιβουλή εδάφη και ζωτικά συμφέροντα της χώρας.

Η Αγγλία είχε υποχρεωτική στρατιωτική θητεία, όλο το διάστημα που κυριαρχούσε στον κόσμο. Το 1957 την κατήργησε και την έκανε καθαρά επαγγελματική.

Στις υπόψη χώρες υπάρχουν επαγγελματίες Οπλίτες, όπως συμβαίνει την παρούσα περίοδο και στη χώρα μας.

Ποια είναι η Πραγματική Κατάσταση σε ότι Αφορά το Θέμα της Θητείας στην Ελλάδα, την Τουρκία και την Κύπρο και πώς αυτή Συγκρίνεται με τη Στρατιωτική Υπηρεσία στην Ευρώπη και Αλλού;

Γενικά, η στρατιωτική υπηρεσία αφορά, τόσο την εθελοντική, όσο και την υποχρεωτική θητεία. Οι περισσότερες χώρες σήμερα απαιτούν από τους πολίτες τους να υπηρετήσουν για κάποιο χρονικό διάστημα στις ένοπλες δυνάμεις, είτε εξολοκλήρου εθελοντικά, είτε υποχρεωτικά. Σ’ αυτή την κατηγορία των χωρών με υποχρεωτική θητεία εντάσσονται η Ελλάδα, η Τουρκία και η Κύπρος, ενώ σε διάφορες περιπτώσεις συνυπάρχει συνδυασμός εθελοντικής και υποχρεωτικής θητείας.

Πρόκειται για ένα θέμα που πέρασε από πολλές φάσεις, όχι μόνο σε ό,τι αφορά τη διάρκεια της θητείας των στρατιωτών αλλά και σε σχέση με τις συνθήκες στελέχωσης, λειτουργίας και ανάπτυξης του στρατιωτικού ανθρώπινου δυναμικού. Οι επικρατούσες συνθήκες απειλής σε βάρος μιας χώρας, η άποψη των ψηφοφόρων, η κατάσταση της οικονομίας και το επίπεδο της στρατιωτικής τεχνολογίας αποτελούσαν καθοριστικό παράγοντα στη διαμόρφωση και λήψη αποφάσεων σε θέματα θητείας. Ιδίως στη σύγχρονη εποχή με την εισαγωγή εξοπλισμού και άλλων συστημάτων προηγμένης τεχνολογίας, η ανάγκη στελέχωσης του όλου φάσματος της οργανωτικής πυραμίδας των ενόπλων δυνάμεων - περιλαμβανομένων βέβαια και των οπλιτών - με εξειδικευμένο προσωπικό και επαγγελματίες έχει καταστεί αρκετά πιεστική.

Στρατιωτική Θητεία στην Ελλάδα Σήμερα:

Η στρατιωτική θητεία στην Ελλάδα ρυθμίζεται αφενός από το Σύνταγμα (άρθρο 4 παρ. 6 και ερμηνευτική δήλωση) και αφετέρου από τον Νόμο 3421/2005 *Στρατολογία των Ελλήνων και άλλες διατάξεις* όπως έχει τροποποιηθεί από τους Νόμους 3648/2008, 3883/2010 και 3978/2011.

Το άρθρο 6 παρ. 4 του Συντάγματος ορίζει ότι *«Κάθε Έλληνας που μπορεί να φέρει όπλα είναι υποχρεωμένος να συντελεί στην άμυνα της Πατρίδας, σύμφωνα με τους ορισμούς των νόμων»*. Εναπόκειται δηλαδή στον κοινό νομοθέτη η ρύθμιση σχετικά με την επιβολή ή όχι υποχρεωτικής στράτευσης, καθώς και των ειδικότερων λεπτομερειών αναφορικά με την εκπλήρωσή της. Η ερμηνευτική δήλωση για αυτή τη διάταξη προβλέπει ότι δεν αποκλείεται *«να προβλέπεται με νόμο η υποχρεωτική προσφορά άλλων υπηρεσιών, εντός ή εκτός των ενόπλων δυνάμεων (εναλλακτική θητεία), από όσους έχουν τεκμηριωμένη αντίρρηση συνείδησης για την εκτέλεση ένοπλης ή γενικά στρατιωτικής υπηρεσίας»*. Ο Νόμος 3421/2005 ρυθμίζει όλα τα επιμέρους στρατολογικά θέματα. Πριν από αυτόν, το Προεδρικό Διάταγμα όπως είχε τροποποιηθεί από τον Νόμο 3257/2004, κωδικοποιούσε σε ενιαίο κείμενο τις διατάξεις νόμων στρατολογικής φύσης που ίσχυαν μέχρι τότε. Επίσης ο Νόμος 705/1977 *Περί στρατεύσεως των Ελληνίδων* ρυθμίζει τα ζητήματα στράτευσης των γυναικών, ορίζοντας ότι η εκπλήρωση της υποχρεωτικής τους στράτευσης επιβάλλεται μόνο σε περίοδο πολέμου ή επιστράτευσης. Σε κάθε περίπτωση, προβλέπονται αρκετές περιπτώσεις απαλλαγής από την υποχρέωση αυτή, όπως για τις μητέρες και τις μοναχές. Επίσης προβλέπεται και η δυνατότητα εθελοντικής κατάταξης για εκπλήρωση θητείας και σε καιρό ειρήνης, της οποίας δε φαίνεται στην πράξη να γίνεται χρήση.

Υπόχρεοι σε στράτευση είναι όλοι οι Έλληνες από την 1η Ιανουαρίου του έτους κατά το οποίο διανύουν το 19ο έτος έως την 31η Δεκεμβρίου του έτους κατά το οποίο συμπληρώνουν το 45ο έτος της ηλικίας τους. Ως ημερομηνία γέννησης θεωρείται η 1η Ιανουαρίου του έτους με το οποίο καθένας είναι γραμμένος στο οικείο μητρώο αρρένων. Επίσης προβλέπεται η δυνατότητα κατάταξης για

εκπλήρωση θητείας και προτάκτων, δηλαδή Ελλήνων που έχουν ενηλικιωθεί και δεν έχουν κληθεί για κατάταξη. Αυτό σημαίνει ότι από την 1η Ιανουαρίου του έτους που κάποιος συμπληρώνει το 18ο έτος της ηλικίας του, έχει τη δυνατότητα να καταταγεί πριν δημιουργηθεί η υποχρέωσή του αυτή. Τέλος, μόνο σε περίοδο γενικής επιστράτευσης ή πολέμου, προβλέπεται η δυνατότητα κατάταξης, ως εθελοντών, υποχρέων που ανήκουν σε κλάση ή κατηγορία που δεν έχει κληθεί για κατάταξη, καθώς και αλλοδαπών ομογενών που έχουν ενηλικιωθεί και δεν έχουν υπερβεί το 45ο έτος της ηλικίας τους. Η συγκεκριμένη δυνατότητα ενεργοποιείται μετά από απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, που δε δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Όσον αφορά στους ομογενείς, πρόκειται για τη μόνη περίπτωση κατάταξης αλλοδαπών στις Ε.Δ για εκπλήρωση θητείας, οι οποίοι όμως μπορούν με αίτησή τους να αποκτήσουν την Ελληνική Ιθαγένεια χωρίς άλλη διατύπωση (άρθρο 4 παρ. 2 Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας). Σε καιρό ειρήνης τέτοια διαδικασία δεν προβλέπεται από τη στρατολογική νομοθεσία. Στις διατάξεις του νόμου δεν υπάγονται οι έφεδροι αξιωματικοί, οι δόκιμοι έφεδροι και επίκουροι αξιωματικοί, οι μόνιμοι και οι εθελοντές οπλίτες, οι επαγγελματίες οπλίτες, οι οπλίτες βραχείας ανακατάταξης, οι ειδικοί έφεδροι οπλίτες και οι σπουδαστές των Ανώτατων Στρατιωτικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΑΣΕΙ) και των Ανώτερων Στρατιωτικών Σχολών Υπαξιωματικών (ΑΣΣΥ). Επίσης δεν υπάγονται όσοι υπηρετούν στην ΕΛ.ΑΣ, το Π.Σ και το Λ.Σ ή φοιτούν σε παραγωγικές σχολές αυτών ή ανήκουν ή έχουν διατεθεί στην εφεδρεία τους.

Στην Ελλάδα, η θητεία ιστορικά κυμαινόταν μεταξύ 12 και 36 μήνες, εξαρτώμενη από διάφορους παράγοντες και ιδιαίτερα από το μέγεθος των κληρωτών και ασφαλώς την πολιτική κατάσταση και τις εξωτερικές απειλές που αντιμετώπιζε η χώρα. Σήμερα η χώρα διαθέτει υπό τα όπλα, ανθρώπινο δυναμικό που ανέρχεται στις 144.350. Όσον αφορά τη συζήτηση για δημιουργία επαγγελματικού στρατού, ήταν αναπόφευκτο ότι θα άρχιζε να απασχολεί και την Ελλάδα όπως συνέβαινε και σε άλλες συμμαχικές χώρες στο ΝΑΤΟ πριν το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, αλλά και μετά, δεδομένων των απαιτήσεων των σύγχρονων μορφών απειλών και των στρατιωτικών αποστολών. Μεταξύ 1985 έως το 2000 η Ελλάδα προώθησε το θεσμό της απασχόλησης εθελοντών στρατιωτών (γνωστών σήμερα ως Εθελοντών Μακράς Υπηρεσίας), που απετέλεσε και την πρώτη προσπάθεια της χώρας για δημιουργία επαγγελματικού στρατού.

Το 2009 η υποχρεωτική θητεία των ανδρών ηλικίας μεταξύ 19 – 45 χρόνων μειώθηκε στους 9 μήνες. Επίσης προσανατολισμένη στην κατεύθυνση της προώθησης του θεσμού ενός πλήρως επαγγελματικού στρατού, η κυβέρνηση υποσχέθηκε περαιτέρω μείωση της θητείας στους 6 μήνες. Η σκέψη αυτή ωστόσο τέθηκε στο περιθώριο, ένεκα σημαντικών ελλείψεων σε ανθρώπινο στρατιωτικό δυναμικό, μεγάλων οικονομικών δυσχερειών που αντιμετωπίζει η χώρα και της φυγοστρατίας το ποσοστό της οποίας το 2013 ανερχόταν στο 66% των κληρωτών. Αντίθετα από μέρος του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας υποβλήθηκε πρόταση για αύξηση της διάρκειας της θητείας από 9 σε 12 μήνες για αντιμετώπιση

της κατάστασης αλλά επί του παρόντος δεν έχει γίνει αποδεχτή από την πολιτική ηγεσία.

Στρατιωτική Θητεία στην Τουρκία Σήμερα:

Όσον αφορά την Τουρκία, η οποία διαθέτει το δεύτερο μεγαλύτερο στρατό στο NATO (510.600) μετά τις ΗΠΑ, η υποχρεωτική θητεία σήμερα είναι 15 μήνες σε σχέση με 18 μήνες που ήταν προηγουμένως. Ο ανδρικός πληθυσμός της χώρας οφείλει να υπηρετήσει τη στρατιωτική του θητεία μεταξύ των ηλικιών 19 – 40 χρονών. Σημειώνεται ότι υπάρχουν εξαιρέσεις σχετικά με τη διάρκεια της θητείας. Για παράδειγμα, κληρωτοί με πανεπιστημιακή μόρφωση μπορούν να υπηρετήσουν 6 μήνες θητεία, ενώ άνδρες άνω των 30 ετών δύνανται να εξαγοράσουν τη στρατιωτική τους υπηρεσία. Επίσης από 2014 προβλέπεται ότι η υποχρεωτική θητεία θα μειωθεί στους 12 μήνες, γεγονός που σημαίνει μείωση του ανθρώπινου στρατιωτικού δυναμικού της χώρας κατά 70.000. Από την άλλη σημειώνεται ότι το πρόβλημα της φυγοστρατίας είναι οξύ και στην Τουρκία, ιδίως στις νοτιοανατολικές περιοχές, με τον ετήσιο αριθμό των φυγόστρατων να κυμαίνεται γύρω στις 60.000. Η διαφοροποίηση των απειλών και του ρόλου των Τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων απαιτούν ένα μικρότερο αλλά και κατά πολύ πιο αποτελεσματικό στρατό από επαγγελματίες. Ήδη η Τουρκία διαθέτει ένα πυρήνα επαγγελματιών στρατιωτών, που βρίσκεται υπό συνεχή εξάσκηση και εκπαίδευση και αποτελεί τον ιστό που στηρίζει τη λειτουργία του όλου στρατιωτικού οικοδομήματος. Ο προγραμματισμός είναι για σταδιακή προώθηση του θεσμού του επαγγελματικού στρατού, γεγονός που θα συμβάλει σημαντικά στην ποιοτική ενίσχυση του στρατιωτικού δυναμικού της χώρας. Επίσης δεν πρέπει να παραγνωρισθεί το γεγονός, ότι στην Τουρκία λειτουργεί και το σώμα της Στρατοχωροφυλακής (JADARMA), στο οποίο υπηρετούν χιλιάδες άνδρες, εκπαιδεύονται στρατιωτικά, ζουν σε στρατόπεδα κυρίως κατά μήκος των συνόρων και σε ευαίσθητες περιοχές (Κουρδιστάν) και το οποίο στην ουσία δεν έχει αστυνομικά καθήκοντα, παρά σχεδόν στρατιωτικά. Το σώμα αυτό ανά πάσα ώρα και στιγμή, είναι έτοιμο να δράσει όπου κληθεί και να επικουρήσει με επιτυχία τον τακτικό Τουρκικό στρατό.

Στο σημείο αυτό αξίζει να γίνει μικρή μνεία στο τι συμβαίνει με τους Τουρκοκυπρίους, που εντάσσονται στις Τουρκικές μονάδες κατοχής του νησιού. Συζήτηση για μείωση της χρονικής διάρκειας της θητείας υπάρχει και για τις 5.000 των δυνάμεων των ενόπλων τουρκοκυπρίων στις κατεχόμενες από την Τουρκία περιοχές της Κύπρου, από 15 σε 12 μήνες με βάση σχετική πρόταση νόμου που έχει κατατεθεί στη λεγόμενη τουρκοκυπριακή ψευδοβουλή.

Στρατιωτική Θητεία στην Κύπρο Σήμερα:

Στην Κύπρο, διακηρυγμένη πρόθεση των τελευταίων κυβερνήσεων ήταν η μείωση της θητείας από τους 26 μήνες, σε επίπεδα κάτω των 19 μηνών μέχρι και 14 μήνες. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η αναδιοργάνωση της Εθνικής Φρουράς, η εξασφάλιση νέων οπλικών και άλλων

συστημάτων και η πρόσληψη ικανοποιητικού αριθμού οπλιτών, που συνεπάγεται δαπάνες μερικών δεκάδων εκατομμυρίων ευρώ, καθώς και η αναβάθμιση της εφεδρείας.

Το 2002 η κυβέρνηση προχώρησε στη μείωση της θητείας κατά ένα μήνα στους 25 μήνες και αργότερα το 2008 στους 24 μήνες που ισχύει σήμερα. Αναφέρεται ότι μείωση της θητείας στους 19 – 18 μήνες ή στους 15 -14 μήνες θα σήμαινε την αντίστοιχη πρόσληψη αριθμού εθελοντών επαγγελματιών στρατιωτών. Ιδιαίτερα μείωση της διάρκειας της θητείας στους 14 – 15 μήνες απαιτεί την πρόσληψη 3.500 περίπου και πλέον μισθωτών οπλιτών - για υποφερτή κάλυψη του κενού που θα άφηνε η μείωση της δύναμης της Εθνικής φρουράς από 8.000 – 10.000 κληρωτούς σε 4.500.

Το 2010 είχε περάσει νομοσχέδιο επιλύοντας διάφορες εκκρεμότητες οργάνωσης και λειτουργίας της Εθνικής Φρουράς, προωθώντας μέτρα για αντιμετώπιση του μεγάλου προβλήματος της φυγοστρατίας, καθώς και πρόνοια για τη πρόσληψη επαγγελματιών οπλιτών προετοιμάζοντας το έδαφος για μείωση της θητείας. Ωστόσο, εσωτερικές αντιδράσεις, η έκρηξη στο Μαρί και οι εξελισσόμενες δυσχερείς οικονομικές συνθήκες ανέκοψαν την πορεία υλοποίησης της μείωσης της θητείας στους 19 ή 18 μήνες και αργότερα στους 15 ή 14 μήνες. Η οικονομική κρίση και τα σκληρά μέτρα λιτότητας που επιβάλλει το «Μνημόνιο» για το «νοικοκύρεμα» των δημόσιων οικονομικών αποτελούν σήμερα σημαντικό εμπόδιο σε οποιοδήποτε τέτοιο σχεδιασμό για μείωση της στρατιωτικής θητείας, αφού θα απαιτούντο σημαντικοί οικονομικοί πόροι για την ικανοποίηση των προϋποθέσεων που απαιτεί η υλοποίηση του. Μείωση της θητείας, είτε στους 19 -18 μήνες, είτε στους 15 -14 μήνες, με απλώς την αναδιοργάνωση και χωρίς διάθεση των απαιτούμενων πόρων και την ικανοποίηση των ανωτέρω προϋποθέσεων, προφανώς δεν θα είχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα για την Εθνική Φρουρά.

Σύγκριση Θητείας Προαναφερομένων Χωρών με Αντίστοιχες σε Χώρες Ε.Ε και με Άλλες στον Κόσμο:

Συγκρίνοντας τη διάρκεια της θητείας στην Ελλάδα, την Τουρκία και την Κύπρο η κατάσταση παρουσιάζεται ως εξής: Μεταξύ των τριών χωρών, η θητεία στην Κύπρο (που ανέρχεται στους 24 μήνες) είναι η μεγαλύτερη σε διάρκεια. Στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) η Κύπρος έχει τη μεγαλύτερη σε διάρκεια θητεία. Σε ορισμένες χώρες όπως η Αυστρία, η θητεία έχει διάρκεια 6μήνες, στην Εσθονία 8 μήνες και συνεπώς είναι μικρότερης διάρκειας και από εκείνη στην Ελλάδα και την Τουρκία.

Εκτός της ΕΕ, στον υπόλοιπο ευρωπαϊκό ή γειτονικό χώρο, 24 μήνες θητεία έχει η Ουκρανία και η Αρμενία. Επίσης 24 μήνες θητεία έχουν αρκετές άλλες χώρες πέραν της Ευρώπης και του περιγυρού της όπως η Υεμένη, το Καζακστάν, η Σιγκαπούρη, η Κολομβία, η Γουϊνέα και άλλες. Μεγαλύτερη σε διάρκεια υπηρεσία στις ένοπλες δυνάμεις έχουν η Αίγυπτος 12- 36 μήνες, το Ισραήλ 36 μήνες, η Συρία

30 μήνες, το Βιετνάμ 30 μήνες, η Βενεζουέλα 30 μήνες, η Νότιος Κορέα 26 και η Βόρειος Κορέα 5 – 12 χρόνια.

Τα ανωτέρω αποτελούν μερικές από τις πραγματικότητες που αφορούν το θέμα της στρατιωτικής υπηρεσίας, τόσο στην Ελλάδα, την Τουρκία και την Κύπρο, όσο και σε χώρες της Ευρώπης και αλλού.

Το Βασικό Πρόβλημα που Αντιμετωπίζει ο Θεσμός Σήμερα στην Ελλάδα και η Αναγκαιότητα Διατήρησής του.

Το σύστημα άμυνας της χώρας παρουσιάζει σήμερα σοβαρά κενά επάνδρωσης με κληρωτούς. Η χρόνια έλλειψη ενδιαφέροντος από πλευράς πολιτικού συστήματος με την παθητική συνέργεια αν όχι υποστήριξη της κοινωνίας, έχει οδηγήσει την κατάσταση σε οριακό σημείο. Ένα από τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν σήμερα οι Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις (ΕΕΔ) και ειδικά ο Στρατός Ξηράς έχει να κάνει με την χαμηλή επάνδρωση των μονάδων, που είναι απόρροια της μείωσης απόδοσης των κλάσεων κάθε έτος και η προκατάληψη που υπάρχει στους νέους, ότι η θητεία είναι χάσιμο χρόνου.

Στη μειωμένη απόδοση των κλάσεων, επιδρούν καταλυτικά και οι ακόλουθοι παράγοντες:

- α. Το δημογραφικό πρόβλημα.
- β. Ο αυξημένος αριθμός των αναβολών (σπουδές, υγεία κ.λ.π).
- γ. Οι ανυπότακτοι (φυγόστρατοι).

Στο στρατεύσιμο προσωπικό ανήκουν οι καλούμενοι κάθε χρόνο να υπηρετήσουν τη θητεία τους στις Ε.Δ με βάση τα προβλεπόμενα στην ισχύουσα νομοθεσία. Ο αριθμός του υπηρετούντος στρατεύσιμου προσωπικού εξαρτάται από την απόδοση των κλάσεων, δηλαδή από τον αριθμό των εγγεγραμμένων ετησίως στα στρατολογικά μητρώα. Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι λόγω του έντονου δημογραφικού προβλήματος της χώρας μας, η απόδοση των κλάσεων βαίνει συνεχώς μειούμενη. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός, ότι η κλάση 2011 (δηλαδή αυτοί που γεννήθηκαν το 1990) απέδωσε μόνο το 57,6%, σε σχέση με την κλάση του 1955 (γεννημένοι το 1934). Επίσης λόγω του αυξημένου αριθμού των αναβολών και των ανυποτάκτων (φυγόστρατοι), υπολογίζεται ότι μόνο 60,3% των κληθέντων, κατά μέσο όρο σε κάθε ΕΣΣΟ, κατατάσσεται τελικά. Απόδειξη είναι το γεγονός ότι για το σύνολο της κλάσης του 1999 (γεννηθέντες το έτος 1978) το ποσοστό των καταταγέντων τελικά ήταν της τάξης του 50%. Αξίζει να αναφερθεί ότι, όταν η κλάση του 1999 κλήθηκε για πρώτη φορά υπό τα όπλα (έτος 1998) απέδωσε αρχικά μόνο το 34,16%, ενώ το 65,16% δεν παρουσιάστηκε για διάφορους λόγους.

Σε όλα αυτά προστίθενται η ανορθολογική κατανομή του προσωπικού και οι καθυστερήσεις στην αναδιοργάνωση και αναδιάταξη των στρατιωτικών μονάδων και σχηματισμών, που είναι ευθύνη της Πολιτικής Ηγεσίας. Κάθε ενέργεια αναδιοργάνωσης - αναδιάταξης που απαιτείται εκ των πραγμάτων, λαμβάνει σιωπηρά υπόψη της η Πολιτική Ηγεσία το πολιτικό κόστος, με αποτέλεσμα να μην γίνεται τίποτα ή στην καλλίτερη περίπτωση να γίνεται στραβά και χωρίς ουσιαστικό αποτέλεσμα. Δεν έχει περάσει πολύς καιρός που είδαμε πιέσεις βουλευτών όλων των κομμάτων για να μην κλείσουν άχρηστες επιχειρησιακά μονάδες στην εκλογική τους περιφέρεια, όταν η τρόικα απαίτησε μείωση λειτουργικού κόστους στρατιωτικών μονάδων με κατάργηση των μη αναγκαίων. Δηλαδή τόσα χρόνια και παρ όλες τις μελέτες - εισηγήσεις που έχουν γίνει από τη Στρατιωτική Ηγεσία, δεν έβλεπε η Πολιτική Ηγεσία ότι δεν είναι αναγκαίες ορισμένες Μονάδες και ότι λειτουργία τους είχε μεγάλο οικονομικό κόστος; Έπρεπε η τρόικα να μας το πει;

Άλλος καταλυτικός παράγοντας σήμερα, είναι η μειωμένη σε σχέση με το όχι και πολύ μακρινό παρελθόν διάρκεια της στρατιωτικής θητείας. Δεν θα ήταν υπερβολή να πούμε πως στο θέμα της θητείας αντανάκλαται η παθογένεια που χαρακτηρίζει σήμερα την ελληνική κοινωνία. Η αδικαιολόγητη από τα στοιχεία και με ψηφοθηρικές στοχεύσεις απόφαση προ 13 ετών για τη μείωση της θητείας, προκάλεσε πολλά προβλήματα στην εύρυθμη λειτουργία του στρατιωτικού συστήματος και υπέσκαψε τα θεμέλια του μέσω της φυσικής αλλά και ιδεολογικής απαξίωσης ενός από τους κυριότερους θεσμούς του.

Η προσπάθεια δικαιολόγησης εκείνης της απόφασης μέσω της επιχειρούμενης επαγγελματικοποίησης του στρατού έπεσε στο κενό, καθώς αποδείχθηκε με το πέρασμα του χρόνου πως η λύση της προσλήψεως χιλιάδων επαγγελματιών οπλιτών (ΕΠ.ΟΠ) δεν ήταν ούτε οικονομικά συμφέρουσα, ούτε επιχειρησιακά αποδοτική, καθώς οι απαιτούμενες «ειδικές δεξιότητες» δεν εξασφαλίστηκαν ώστε να δικαιολογείται η επένδυση.

Πρόσφατα δε η αδυναμία συνεχίσεως της ανανέωσης του επαγγελματικού προσωπικού του στρατεύματος μέσω νέων προσλήψεων εξαιτίας της οικονομικής κρίσης, επανάφερε τη συζήτηση για την ανάγκη αυξήσεως της στρατιωτικής θητείας ώστε να αποκατασταθούν μερικώς τα λάθη του παρελθόντος και να καταστεί εφικτή η στοιχειώδης λειτουργία του στρατιωτικού μηχανισμού.

Αλλά και αυτή ωστόσο η προοπτική μικρής αυξήσεως της θητείας έγινε αντικείμενο σφοδρής κριτικής εκ μέρους μερίδας του πολιτικού συστήματος και όχι μόνο, σπεύδοντας να εκφράσουν εκ προοιμίου την αντίθεση τους, αποδεικνύοντας πως στη Χώρα μας απουσιάζει, όχι μόνο η συναίσθηση της πραγματικότητας αλλά και το ενδιαφέρον για τη διόρθωση των κακώς κειμένων, εφόσον αυτό δεν μας βολεύει...

Επειδή ωστόσο η ανάγκη παραμένει, σε πείσμα όσων θεωρούν απίθανο το ενδεχόμενο του πολέμου ή κάποιας μορφής κατάσταση απειλής ασφαλείας που θα εμπλέξει τις Ένοπλες Δυνάμεις πιστοί στο δόγμα «σιγά μην γίνει πόλεμος», είναι απαραίτητη η επανέναρξη των διαδικασιών μελέτης του θέματος ώστε να επιτευχθεί ο τελικός στόχος που δεν είναι άλλος, αλλά η επαναφορά της θητείας σε ικανοποιητικά επίπεδα, που θα εξασφαλίζουν τόσο την αριθμητική επάρκεια των Ε.Δ. όσο και την ανάγκη ουσιαστικής εκπαιδεύσεως των κληρωτών.

Ειδικά για την εκπαίδευση είναι ανάγκη, να γίνει η ακόλουθη επισήμανση: Με δεδομένο πως για την ολοκλήρωση ενός πλήρους κύκλου εκπαιδεύσεως απαιτούνται 6 μήνες, καθώς επίσης και πως πρέπει ο στρατιώτης να ολοκληρώσει δύο συνεχόμενους κύκλους εκπαίδευσης ώστε να είναι αξιόμαχος, απαιτείται η θητεία να αυξηθεί τουλάχιστον στους 12 μήνες.

Εννοείται πως η στρατιωτική ηγεσία πρέπει να κλείσει τα αυτιά της στις αιτιάσεις των διαφόρων πολιτικών και κομματικών μορφωμάτων, νεολαιών, οργανώσεων κ.λπ. Το ελάχιστο που μπορεί να πράξει είναι να διατυπώσει ξεκάθαρα τη θέση της και οι υπεύθυνοι για την πολιτική απόφαση να αναλάβουν τις ευθύνες τους. Επίσης η διαδεδομένη αντίληψη περί μειώσεως της στρατιωτικής θητείας πρέπει να εκλείψει, χάριν ψηφοθηρικών σκοπιμοτήτων, καθώς αυτή ελάχιστα επηρέασε και επηρεάζει την συμπεριφορά του εκλογικού σώματος. Τέλος και οι άδειες παραμονής στη Χώρα, έστω και για πολύ λίγο χρονικό διάστημα, ανυπότακτων εξωτερικού, για άσκηση του εκλογικού τους δικαιώματος, επίσκεψη οικείων για σοβαρούς οικογενειακούς λόγους κ.λ.π, πρέπει να απαγορευτεί δια νόμου.

Συμπερασματικά, ένα κράτος που θέλει να επιβιώσει, δεν μπορεί να προσαρμόζεται στην εκάστοτε «μόδα», σε υπερεθνικά κελεύσματα ή και επιταγές που έχουν στοχοποιήσει τη στρατιωτική ισχύ, τη στιγμή που υπάρχουν πλήθος παραγόντων που συνιστούν κατά κοινή παραδοχή δυνητική ή πραγματική απειλή, αλλά να προβαίνει στις κινήσεις εκείνες που επιτάσσει η ευθύνη απέναντι στο Έθνος και τον Λαό που εκπροσωπεί. Και οι κινήσεις αυτές πρέπει να λαμβάνονται με γνώμονα το εθνικό συμφέρον, την αξιολόγηση των κινδύνων και απειλών και στην ανάγκη για εξασφάλιση της εθνικής επιβίωσης. Το καμπανάκι έχει ήδη χτυπήσει και οι μελλοντικές γενιές θα κρίνουν αυστηρά κάθε παράλειψη και ολιγωρία.

Από τα παραπάνω διαφαίνεται ότι η στρατιωτική θητεία στην Ελλάδα, όχι μόνο δεν πρέπει να καταργηθεί, αλλά αντίθετα να αυξηθεί. Λαμβάνοντας όμως υπόψη, του αρνητικού πνεύματος για τη θητεία που κυριαρχεί σήμερα στη νεολαία,

τις παρούσες δυσμενείς οικονομικές συγκυρίες και τη γενική παραδοχή ότι η θητεία θα πρέπει να είναι αποδοτική για κάθε νέο και όχι χάσιμο χρόνου, παρατίθενται παρακάτω επιγραμματικά ορισμένες σκέψεις, υπό μορφή εισηγήσεων, κατόπιν των εμπειριών που αποκόμισα για το θέμα αυτό, κατά τη διάρκεια της 30ετούς υπηρεσίας μου στην Π.Α και της ειδικότητας - καθηκόντων που εκτέλεσα, ως Αξκός υπεύθυνος για θέματα προσωπικού:

α. Υποχρεωτική στράτευση όλων των αρρένων κληρωτών με την ολοκλήρωση της μαθητείας τους στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ή μόλις συμπληρώσουν το 18ο έτος της ηλικίας τους.

(1). Η καθολική στράτευση στην ηλικία των 18 ετών, αντιμετωπίζει το πρόβλημα της ανυποταξίας - φυγοστρατίας στη ρίζα του, αυξάνει κατακόρυφα την επάνδρωση των Μονάδων και αποδίδει στην κοινωνία νέους ανθρώπους πιο ώριμους, με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και συναίσθηση των ευθυνών.

(2). Η κατάταξη κατ' έτος να γίνεται σε τέσσερις ΕΣΣΟ, αμέσως μετά το πέρας των Πανελληνίων εξετάσεων για ΑΕΙ - ΤΕΙ, ως ακολούθως:

(α). Α' ΕΣΣΟ: Κατάταξη κληρωτών τον Ιούλιο και απόλυσή τους τον Ιούνιο του επομένου έτους.

(β). Β' ΕΣΣΟ: Κατάταξη κληρωτών τον Αύγουστο και απόλυσή τους τον Ιούλιο του επομένου έτους.

(γ). Γ' ΕΣΣΟ: Κατάταξη κληρωτών τον Σεπτέμβριο και απόλυσή τους τον Αύγουστο του επομένου έτους.

(δ). Δ' ΕΣΣΟ: Κατάταξη κληρωτών τον Οκτώβριο και απόλυσή τους τον Σεπτέμβριο του επομένου έτους.

(3). Όσον αφορά στους νέους που έχουν επιτύχει στις εισαγωγικές εξετάσεις σε ιδρύματα ΑΕΙ και ΤΕΙ της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η έναρξη των σπουδών τους θα ξεκινά με την απονομή του απολυτηρίου από το Στράτευμα. Εξαιρούνται από το μέτρο οι εισαγόμενοι φοιτητές μόνο στις στρατιωτικές, ενώ όσοι θα επιτυγχάνουν σε σχολές αξιωματικών και αστυφυλάκων της Ελληνικής Αστυνομίας, θα υπηρετούν κανονικά πρώτα τη στρατιωτική θητεία τους και έπειτα θα φοιτούν στις Σχολές της ΕΛ.ΑΣ που έχουν επιτύχει.

β. Δραστικός Περιορισμός των Πάσης Φύσεως Αναβολών:

(1). Οι μόνοι που θα τυγχάνουν αναβολής θα είναι οι επιτυγχόντες σε ιατρικές σχολές της ημεδαπής, για το λόγο ότι απαιτείται να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους ως ιατροί στο στράτευμα, αποκλειστικά και μόνο στις μονάδες και όχι στα στρατιωτικά νοσοκομεία και λαμβανομένου υπόψη του μικρού αριθμού των στελεχών ειδικότητας ιατρού που υπηρετεί στις Ε.Δ.

(2). Η αναβολή που θα δίνεται, δεν πρέπει να ξεπερνά τα δύο επιπλέον χρόνια από την προβλεπόμενη φοίτηση στις ιατρικές σχολές.

(3). Ουδεμία άλλη αναβολή κατάταξης θα χορηγείται και για κανένα απολύτως λόγο, πλην για λόγους υγείας και κατόπιν αυστηρών υγειονομικών εξετάσεων και ακολούθως σχετικών αποφάσεων των Ανωτάτων Υγειονομικών Επιτροπών των Κλάδων των Ε.Δ (ΑΣΥΕ, ΑΝΥΕ, ΑΑΥΕ).

(4). Αναθεώρηση εκ βάθρων και παράλληλα αυστηροποίηση του οικείου Προεδρικού Διατάγματος "Περί Κρίσεως Σωματικής Ικανότητας Στρατευσίμων", ώστε να τυγχάνουν αναβολής ή και απαλλαγής στράτευσης, εκείνοι οι οποίοι έχουν πραγματικό πρόβλημα υγείας και να μην παρατηρείται το φαινόμενο επαγγελματίες αθλητές να έχουν τύχει αναβολής ή και απαλλαγής στράτευσης για λόγους υγείας, καθώς και καταξιωμένοι δημοφιλείς καλλιτέχνες για ψυχολογικούς λόγους!!!!!!!

γ. Η Διάρκεια της Στρατιωτικής Θητείας να είναι για Όλους 12 Μήνες:

Η 12μηνη θητεία θεωρείται ικανοποιητική για την εκπαίδευση του στρατευσίμου και ακολούθως την απόδοση εκπαιδευμένης εφεδρείας και δεν επιβαρύνει υπέρμετρα τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

δ. Εκπαίδευση - Απονομή Ειδικοτήτων - Μεταθέσεις:

(1). Η διάρκεια της βασικής εκπαίδευσης να είναι οκτώ εβδομάδες στα κέντρα νεοσυλλέκτων. Τις πρώτες 15 ημέρες θα γίνεται προσαρμογή στο στρατιωτικό περιβάλλον και θα ακολουθείται πρόγραμμα σωματικής βελτιώσεως, φυσικής αγωγής και προετοιμασίας για την ορκωμοσία. Το επόμενο διάστημα διάρκειας έξι εβδομάδων στο κέντρο, θα καλύψει τις ανάγκες εκπαίδευσων των στρατιωτών, με πρόγραμμα εκπαίδευσης μαχητού. Η εκπαίδευση μαχητού θα βασίζεται στο νέο πρόγραμμα που θα προβλέπει φυσική

αγωγή με αερόβιες και αναερόβιες ασκήσεις καθημερινώς, διέλευση εμποδίων στίβου μάχης και εμποδίων αυτοπεποιθήσεως, αρχές λειτουργίας, λύση – αρμολόγηση όπλων, εκπαιδευτικές βολές (μία ανά εβδομάδα), ρίψεις χειροβομβίδας, πορείες κατά ημέρα ή νύχτα, ασκήσεις «πυρ και κίνηση» με πραγματικά πυρά και εκπαίδευση στην παροχή πρώτων βοηθειών.

(2). Από το βάρος των αγγαρειών θα απαλλάσσονται οι στρατεύσιμοι Ι1 και Ι2, αφού θα πρέπει να εκπαιδευτούν άρτια. Αντιθέτως όσοι δεν μπορούν να ακολουθήσουν το πρόγραμμα εκπαίδευσέως (Ι3, Ι4 και ελεύθεροι ασκήσεων) θα αναλάβουν υπηρεσίες θαλαμοφύλαξης, μαγειρειών, καθαριοτήτων κ.λ.π.

(3). Εκπαιδευτές οφείλουν να αναλάβουν στελέχη που επιθυμούν και έχουν μεταδοτικότητα στην εκπαίδευση και σε καμία περίπτωση μόνιμοι υπαξιωματικοί / αξιωματικοί που βρίσκονται στα όρια συνταξιοδότησης. Επίσης τα Κέντρα Εκπαίδευσης Νεοσυλλέκτων να είναι μικτά (ΣΞ - ΠΝ - ΠΑ) ούτως ώστε όλοι οι στρατεύσιμοι να έχουν υποστεί την ίδια εκπαίδευση μαχητού, ανεξάρτητα αν έχουν επιλεγεί για το Σ.Ξ, το Π.Ν και την Π.Α.

(4). Εκ του γεγονότος ότι οι ΕΣΣΟ που θα κατατάσσονται θα είναι συνεχόμενες για τέσσερις (4) μήνες, κατά το θέρους εκάστου έτους, θα απαιτηθεί η λειτουργία δύο (2) επιπλέον Κέντρων Εκπαίδευσης Νεοσυλλέκτων, στα πρότυπα της 124 ΠΒΕ που διεξάγεται σήμερα βασική εκπαίδευση και στα τρία όπλα των Ε.Δ. Το κόστος λειτουργίας τους θα είναι μικρό, σε σχέση με τα οφέλη που θα δημιουργηθούν στην επάνδρωση των Μονάδων και σε συνδυασμό με την αναδιοργάνωση των Κλάδων και το κλείσιμό στρατοπέδων και μονάδων που δεν έχουν κανένα σκοπό λειτουργίας σήμερα και δεν εξυπηρετούν επιχειρησιακές ανάγκες.

(5). Οι ειδικότητες θα δίδονται με βάση τις γνώσεις κάθε στρατεύσιμου. Τεχνικές ειδικότητες να δίδονται μόνο σε αποφοίτους Τεχνικών Λυκείων και ανάλογα του πτυχίου του επαγγέλματος που έχουν λάβει. Σε όλους τους άλλους να αποδίδονται μόνο επιχειρησιακές ειδικότητες. Επίσης βοηθητικές ειδικότητες να δίδονται ΜΟΝΟ στους Ι3 - Ι4 και σε κανέναν άλλο και για κανένα λόγο. Έτσι θα εξαλειφτεί εντελώς το φαινόμενο της “τυφλής” απόδοσης ειδικοτήτων στους στρατεύσιμους και των γνωστών παρεμβάσεων.

(6). Οι λαμβάνοντες τεχνικές ειδικότητες, να μπορούν δια νόμου να λαμβάνουν προϋπηρεσία, την οποία να αναγνωρίζει το ΑΣΕΠ για πρόσληψη στο δημόσιο.

(7). Όσον αφορά στις μεταθέσεις απαιτείται να αλλάξει πλήρως το καθεστώς. Οι τοποθετήσεις θα γίνονται αναλόγως με τις ανάγκες των μονάδων και την εγγύτητα στον τόπο διαμονής. Μόνο όσοι στρατιώτες που θα υπηρετούν σε μονάδες με απόσταση 20 χιλιομέτρων από τα σύνορα ή θα ανταποκρίνονται σε κοινωνικά κριτήρια, θα έχουν δικαίωμα μεταθέσεως. Όλα τα άλλα καταργούνται, όπως και οι αποσπάσεις οπλιτών (λόγου χάρη σε Λέσχες Αξιωματικών ή σε θέσεις ενώσεων αποστράτων κ.λ.π). Με τον τρόπο αυτό δίνεται τέλος σε παρεμβάσεις κατά τη διαδικασία μεταθέσεων. Τέλος στελέχη που παρεμβαίνουν στη διαδικασία των μεταθέσεων, να τιμωρούνται παραδειγματικά.

ε. Μέτρα για Όσους Εξαγοράζουν τη Θητεία:

Το μέτρο έχει ως στόχο την εξάλειψη φαινομένων όπου γόννοι ιδιαίτερα προνομιούχων οικογενειών υπηρετούν στα χαρτιά, εξαγοράζοντας τη θητεία όταν καταληφθούν από κάποια ηλικία, ενώ ζούσαν στο εξωτερικό και είχαν κηρυχθεί ανυπότακτοι. Ισοδύναμα, η χρηματική εξαγορά της στρατιωτικής θητείας θα τους αποκλείει από οποιαδήποτε μελλοντική δυνατότητα συμμετοχής π.χ. σε διαγωνισμούς του ΑΣΕΠ ή εξετάσεων για εισαγωγή στην Εθνική Σχολή Δικαστών, πρόσληψεων στο Εθνικό Σύστημα Υγείας ή εκλογής σε αιρετή θέση ΝΠΔΔ, όπως το Τεχνικό Επαγγελματικό Επιμελητήριο, Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, βουλευτές - ευρωβουλευτές κλπ. Ο πολίτης που κατ'επιλογήν του δεν συνεισφέρει στην Άμυνα της Πατρίδας λόγω οικονομικής ευρωστίας, δεν θα σιτίζεται από το Δημόσιο, ούτε θα μπορεί να εκπροσωπεί πολίτες.

Ανακεφαλαιώνοντας απαιτείται να θυμόμαστε πάντα αυτό που ΟΛΟΙ έχουμε διαπιστώσει εξ εμπειρίας, ασχέτως της θετικής ή αρνητικής προδιάθεσης απέναντι στο ζήτημα της θητείας. Μετά την απόλυση από τις Ένοπλες Δυνάμεις, στη συντριπτική του πλειοψηφία οι αναμνήσεις είναι όμορφες και τους ανθρώπους που γνωρίζεις στα δύσκολα, συχνά τους διατηρείς δίπλα σου για μια ζωή. Άλλο είναι το πως θα μετατραπεί η θητεία σε μια παραγωγική περίοδο της ζωής των νέων ανθρώπων και άλλο η μηδενιστική αντιμετώπιση.

Τελειώνοντας το άρθρο αυτό και ως απάντηση σε όσους διατυπώνουν την άποψη ότι η θητεία είναι χάσιμο χρόνου, παραθέτω το συμπέρασμα που διατυπώνουν σύγχρονοι ερευνητές - μελετητές της κοινωνιολογίας - ψυχολογίας, όπως το αναφέρει σε άρθρο του ο καθηγητής της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών Γρηγ. Κωσταράς:

"Η στρατιωτική ζωή ως θητεία, φέρει το άτομο σε μία αντικειμενικότερη και βαθύτερη γνωριμία με τον ίδιο τον εαυτό του. Πουθενά αλλού, σε καμία άλλη διάσταση της ζωής, δεν μπορεί ο άνθρωπος να συλλάβει βαθύτερα και να καταλάβει τον συνάνθρωπο, ως σύντροφο κοινού πεπρωμένου, παρά μόνο στο στρατό και ιδιαίτερα σε στιγμές κινδύνου. Η στρατιωτική θητεία κατά βάση ανταποκρίνεται στην τάση

του ατόμου να εισέλθει στον κόσμο των ώριμων και να ωφελήσει το κοινωνικό σύνολο και το έθνος γενικότερα. Σχολείο κοινωνικής αγωγής ο στρατός προετοιμάζει τα άτομα, ώστε να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά και να ερμηνεύουν το φαινόμενο της ζωής”.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ:

- Παγκόσμιο Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό “Χάρη Πάτση”.
- Γενική Ιστορία, Σαράντου Ι. Καργάκου, Εκδόσεις Gutenberg.
- Εκπ. Σημειώσεις ΣΠΑ (Ε.Σ ΣΠΑ - 3), Γ' Κύκλου Σπουδών, Α' Φάση.
- Εκπ. Σημειώσεις ΣΠΑ (Ε.Σ ΣΠΑ-3), Γ' Κύκλου Σπουδών, Β' Φάση.
- Λευκή Βίβλος, ΥΠ.ΕΘ.Α., 1995.
- Λευκή Βίβλος, ΥΠ.ΕΘ.Α., 2000.
- Αεροπορική Επιθεώρηση, έκδοση ΣΠΑ, ΜΑΙΟΣ 1994, Τεύχος 47.
- Αεροπορική Επιθεώρηση, έκδοση ΣΠΑ, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1997, Τεύχος 52.
- Αεροπορική Επιθεώρηση, έκδοση ΣΠΑ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2001, Τεύχος 66.
- Ένθετο Περιοδικό “ΑΜΥΝΕΣΘΑΙ”, εφημερίδα Ελεύθερος Τύπος, 7-3-02.
- Περιοδικό “Αμυντική Επιθεώρηση”, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2002.
- Αεροπορική Επιθεώρηση, έκδοση ΣΠΑ, ΜΑΪΟΣ 2002, Τεύχος 67.
- Ιστοσελίδα Defence Point.gr (άρθρο Κων. Τόλια)
- Ιστοσελίδα Strategy Reports.
- Ιστοσελίδα Σταράτα Λόγια.
- Στρατιωτική Θητεία και Πραγματικότητες: Ελλάδα, Τουρκία, Κύπρος (Military Service: Greece, Turkey and Cyprus)